

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön június 13^{kán} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

A' h o n l e á n y.
(Vége.)

Azonban előbb utóbb mindennek megjő a' maga fordulat-pontja. Más nap reggel Dezső anyja igen közel érezé már azon órát, mely a' szellemet az anyagtól elkülönzi, és egy boldogabb világba, a' tökély honába, szállítja. Mielőtt azonban az emberiségtől végbucsút venne, fiját illyképp' szólítja-meg: „Édes Dezsőm! én már régóta törekvém előtted egy titkomat fölfedezni: de azt tenem az anya-sziv megrepedése nélkül nem lehet. Menj a' legutósó terembe, 's nyisd-meg azon szekrényt, melyet eddigelé csak zárva láthatál, és hozd-el az oda rejtett irás-csomót!”

Dezső ment, és egy percz múlva visszatért haldokló anyjához, ki a' jól összekötött irásokat kezébe vevén, így beszéle: „Még egyetlen kérelmem van hozzád fiam! melyet tüstént halálom után teljesítned kell, ha ohajtod, hogy nyugottan szenderüljön-át lelkem a' szellem-honba. Fogd e' füzetet, 's így a' mint van, bontatlanul utazz vele magyar ország fővárosába, és ott..... megtudhatsz mindent..... mit..... én..... már nem..... mondhatok..... többé....!” És e' tört hangok kiejtésével egyszersmind lelke is kilebbent hidedülő ajkain.

Dezső elmerült bújának tengerében, 's gondolkozék. A' rejtvényt mindazáltal meg nem tudá fejteni: de minthogy az anyai kérés teljesítését megigéré, hű maradt szavához, és öt nap alatt már elutazandó volt Pestre, hol a' gordiusi csomó kifejlését reménylé.

Gyönyörű augustusi alkonyat volt; a' nyári nap vég-sugarai nem olly vakító fénnyel tündöklének Leopold város palotáira, midőn Dezső, szerelme és bánata hű kíséretében, Pestre érkezett. Az utzákön, úgy tetszett, mintha ismeretes arcokkal találkozott, sőt némelly régibb házi alakok is olly képen tűntek-fel képze-tében, mintha azokat már látta volna. Ezni kezdé, 's némi sejdítések, gyanítások, vissza-emlékezések keletkeztek agyában.

Más napon a' rejtély kifeselt, 's a' valóság teljes tisztaságban állott előtte. Mint minden dolognak azonban, úgy e' tiszta fényű valóságnak is megvolt a' maga árnyéklata, 's ez különösen sokkal hüsebb volt, hogysen alatta a' felhevült test szende frisülést nyerhetett volna. Ugyan is megtudá, hogy atyja, gróf Fenyéri György egykor pallos által lön kivégeztetve, 's bün-tettének következtében terjedt birtoka is elfoglaltaték. Ez mindazáltal későbbben özvegy anyjának visszaengedtetett, 's Dezső jelennen az illető hatóságnál bemutatott írásoknál fogva annak jogszerű birtokába helyezteték.

A' dolgoknak illy nemű fordulata különböző lelkületekben különféle zavart okozandott; Dezső lelkét szintén borzalommal tölté-be ama gondolat, melly olly irtózatossan tünt-fel képzetében, 's ő valóban ingadozni kezdé választásában. — „Ha itt maradok — mondá magában — miképpen fogadnak majd honfi társaim? ők bizonyosan némi undorral fogják elvonni rólam pillantatukat, 's én mindannyiszor pirulni leszek kénytelen. O, ez rettenetes! Egy erényes nemzet körében illy közösen megvettette élni zordonabb a' legkietlenebb börtön-életnél! — Vagy Parisba térjek vissza? Ah, ez még tökéletlenebb választás. Hiszen ott porba sujtana azon fekete öntudat, hogy hazámat elhagyám, mellynek reám jelen körülményeiben olly felette nagy szüksége van; és nem mondogatnék-e akkor honfi-társaim, hogy az alma csakugyan nem messze esett fájától!? — Ezt semmi esetre nem választhatom!”

Mellyik gondolat pártjához hajlott tehát? Az elsőjéhez. Keblében két szenvedély hatalmas árja zajongott, 's ennek dagálya csak akkor vala csillapulandó, ha azon honban marad, mellyben született, 's mellynek ég-derűjét, vagy borúját egykor már 6 éves koráig nézdelé, a' kedves Luiza honában.

Tizennégy nap mulva Parisban bús hölgye teremébe nyitott. Nincs képzelet, melly a' kéjnek ama fennkörébe szárnyalhatna, hol Luiza, a' nemes honleány, magát érezé, midőn szerettenek szájából e' szavak hangzának füleibe: „én szintén Magyar vagyok legkedvesb Luiza! és pedig rang 's vagyon tekintetében a' sorsnak nem megvetett kegyencze, gróf Fenyéry Dezső, de.... lehet-e reményem boldogságom teljét azon kéznek birhatása által elérni, mellyért jelenleg esedezni merészkedem?”

Luiza homloka soha nem volt olly derült, mint most; arcát öröm-pirosság futá-el; ajkán pedig egy mennyei mosoly látszék enyelegni, 's gyöngéd kéznyomással és e' három szóval válaszolt Dezsőnek: „örökre tied vagyok!”

Ők most Pestet látnak. A' Leopold-város egyik pompás palotáját disziti becses személyök; 's a' grófi pár eléggé tanúsítá már,

milly üdvös befolyással lehet a' hazára a' valódi honszeretet, ha az előítéletek salakjától tisztán, egyedül azon irányt követi, melyet a' szabad akaratnak józan elme jegyeze-ki.

KERESZTÚRY J.

ÉLETTÖRTÉNET.

26.

Donna Laura de Sade.

(Petrarca Laurája.)

A' férjfi, ha nagy elméje, ügyessége, tudománya van, 's más kitűnő tulajdonokkal bir, országra, világra hathat, sorsát állapotját fölemelheti, szerencsáját megalapíthatja. — Nem úgy az asszony. Ő minden kitűnő tulajdonokkal is csak egy ház, egy család sorsára, boldog, vagy boldogtalan állapotjára hathat, a' dolgok rendes, természetes folyamata szerint. Ő nem alkothatja sorsát; neki a' készet kell elfogadni, 's csak azt teheti némileg kedvessé, vagy kedvetlenné magára nézve. Minél asszonyibb lelkülete, annál boldogabb. Nincs példa, vagy legalább igen ritka, hogy a' legnagyobb eszű legszebb, legállhatatosabb lelkületű asszony is, ha szerény, szemérmes, igénytelen volt, sorsának valamelly különös fordulatot adott, vagy világhirre, nevezetességre kapott volna. Ravasz, nagyravágyónak, kegyetlennek is kellett neki lenni, 's úgy is csak sorsának nevezetes férfiak sorsával egybeszőződése tehette hiressé; — a' híres asszonyok soha sem, vagy igen ritkán lehetnek igazán boldogok. Lélekrázó történeteknek, nagy bűnök, vagy nagy szenvedéseknek kell azoknak lenni, mik egy asszony sorsát rendkívülivé teszik. Igazán boldogok csak a' csendes homályban élő asszonyok lehetnek. — Illy boldog volt Laura. Ártatlanabbul talán soha asszony világ-hirre nem kapott. Nevezetessé csak Petrarca szerelme tévé; nélküle minden szépsége 's erénye mellett is örök feledésben, sőt nem-tudásban maradt volna neve, mint sok ezer hozzá hasonlóé.

Előbb is szükség tehát, hogy Petrarccával ismerkedjék-meg az olvasó.

Petrarca Ferencz egy azon férfiak közül, kiknek köszöni Europa a' tudományoknak 's jobb izlésnek helyre állítását, és a' régiség több remek miveinek elveszéstől megmentését. Gyönyörűsége időkorának, kevélysége hazájának.

Olasz országban, Arrezzóban, született 1304. — Atyja a' Guelfek és Gibellinek pártoskodásai alatt Toskanából száműzetvén 's birtokai elvételén Avignonba menekült, 's Petrarca itt

kezdé tanulását. Atyja kívánsága szerint törvényes pályára kellett volna készülnie: de neki a' száraz, kenyér-adó tudományoknál sokkal nagyobb éldeletet adván a' lélek-emelő szép tudományok és költészet, atyja halála után azokkal egészen felhagyott, 's csak ezeknek élt. Az akkor még (nem levén a' könyvnyomtatás mestersége föltalálva) olly nagy nehézségekkel járó tudományosság megszerzésének daczára csudálásra méltó olvasottsággal birt. Sok nevezetes munkát irt, 's a' költészetben, kivált anya-nyelvén, meg nem előzött, 's utól érhetlen lett. Lelki nagy tehetségeihez járult igen szép alakja, kellemes test-alkata, 's különösen finom társalkodása, melly tulajdonai őt világszerte híressé és tiszteltté tevék.

Papi állapotra adván magát, 3 helyen volt kanonoksága. Egy napon vett levelet a' nápolyi király, romai senatus, és parisi egyetem cancellárjától, mellyekben őt leghizelgőbb kifejezésekkel hívták-meg a' költői koszorú elfogadására. Ő a' senatus hívásának adván elsőseget, elindult Romába. Nápolyon keresztül menvén, ott Robert, a' tudósok ismert bírása és maecenása, 's nagy számú tudós közönség előtt 3 napig tartott vizsgáltatást állott-ki minden nemű tudományokból. — Romába érkeztekor több küldöttség fogadá őt. Másnap husvét napján 1341-ben, trombiták és dobok adták hirül egész városnak a' következő ünnepélyes szertartást. Petrarca egy a' régiekéhez hasonló diadal-szekeren vitetett pompás öltözetben, mellyet a' nápolyi királytól nyert ajándékban, lanttal kezében, 's a' skarlátba öltözött és legjobb házakból összeválogatott 12 ifjútól vezettetve (kik Petrarca verseit szavalták), Satyroknak, Amoroknak, 's Faunoknak öltöztetett hangászoktól körülvéve, 's végtelen népcsoporttól kísérve, a' capitoliumba. Orso, anguillari gróf, Romának akkor legnevezetesebb embere, elébe ment, 's őt az összegyűlt senatus 's fő iskolák előjárói és tanítói közé vezette. — Elfoglalván Petrarca a' számára készített helyet, egy herold csendet parancsolt, 's ő felállván, rövid ékes beszédet tartott, és háromszor kiáltotta annak végén: „éljen a' király, éljen a' senatus, éljen a' romai nép, Isten tartsa-meg szabadságban!“ — Azután letérdepelt Orso gróf előtt, ki érdemeit előszámláló beszéd után, 3 koszorút adott neki; egyet babérból mint költőnek, egyet borostyánból, mint győzelmesnek, 's egyet myrthusból, mint a' legérzékenyebb szeretőnek, e' szavakkal: „koszorú az érdem jutalma.“ — Petrarca egy szép sonettet szavalt a' Romaiak dicsőítésére. A' nép hangos, sokszoros tapsokkal nyilvánítá örömét, 's kiáltott: „éljen a' költő, éljen a' capitolium.“ — Szertartás végén Petrarca az előbbi kísérettel Sz. Péter templomába vezettetett, hol miután hálát adott volna Istennek a' nyert megtiszteltetésért, ol-

tárra tevő koszorút; hogy a' templom ajándékai közé függeszteszenek. — Az ünnepély pompás vendégség és egy balet által, melyben Petrarca maga is egyike volt a' működőknek, rekesztetett-be. Oklevelet adtak neki azután a' Robert királytól, romai senatustól, és a' néptől nyert koszorú felől, melyben legnagyobb magasztalásokkal számlálták elő érdemeit, mint történet-íróét és költőét; teljes szabadság adatik abban neki, hogy mindenütt és minden nemű könyvet olvashasson, 's a' régiékből ujakat csinálhasson, költeményeket írasson, és költői öltözetet viselhessen, akár babér, akár borostyán, akár myrthus koszorúval. Végre romai polgárrá neveztetett, 's minden azzal járó szabadság birtokába helyeztetett.

A' pápák, osászár, francia királyok, velencei köztársaság, 's időkorának minden fejedelme és nagyjai igyekeztek tiszteletüket és szívessegüket iránta kimutatni.

A' florencziak hozzá küldék Boccacciót őt meghívni, hogy szerencsésítse hazáját jelenlétével, és menjen közükbe lakni. Felmentették az atyjáról reá maradt száműzetés alól, 's visszaadták ősi birtokait: de ő bármi érzékenyen vette is honosainak iránta ragaszkodását, meghívásukat el nem fogadta, hanem semmi állandó hivatalhoz magát nem kötve, részint kedvtelésből, részint fontos követségekben német, francia, angol, cseh országokba utazva, részint kedves falusi magányaiban, vagy olasz országnak egyik vagy másik miveltebb városában élt a' tudományoknak szentelve; utósó öt évét pedig Arguához közel egy kies lakban töltötte: itt találták egy reggel könyvtárában, fejét egy könyvre hajtva, születése napján, 1374-ben, a' jobb életre szenderülve.

Ez a' nagy ember tehát egykor a' bolognai egyetemből haza érkezte után, a' nagy hét egyik reggelén, apr. 6-kán 1327. 6 órakor szokása szerint sz. Klára templomába ment imádkozni. Itt látta ekkor 's először Donna Laurát, ki nála 3—4 évvel fiatalabb, a' régi Noves nemzetségből való, 's a' gazdag, szintén régi nemes Sade Hugo hitese volt két év óta. Különös szépsége mindjárt elragadá a' tüzes ifjút, 's e' szerelme, miután alkalma lett Laurát közelebből megismerni, és tapasztalni, hogy a' szép testet még szebb lélek lakja, őt soha, holtaig el nem hagyta. — Laura valóban ékessége vala Avignonnak, az akkori pápai fényes laknak, mely gyűlpontja volt a' világ minden részéből oda szakadt legnevezetesebb idegeneknek.

(Vége következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Lóverseny. — A' harmadik 's utósó lóverseny jun. 8án délutáni 4 órakor következő renddel ment végbe. 1) Festetics-Nákó-díj. (78 ar. Tétel 10 arany. — „Fuss vagy fizess!“ 2 ang. mf.) — Nyertes Hunyadi József gr. Mazeppája. — 2) Külön verseny Chotek Otto és Traun Xav. Ferencz grófok között: nyertes Chotek Otto g. szürke paripája, Samiel. — 3) Széchenyi-billikom; ismételt futás. 1600 öl. A' pályatért Spectre, Hunyadi József g. barna ménje egyedül járta keresztül. — 5) Somogyi-díj. 100 ar. tét. 10 arany. — Fuss vagy fizess“ 3 ang. mf. E' mindeddigiek között legérdekesebb futásban Liechtenstein Al. hg. Pat-ja csak fél fejjel ért előbb célhoz, mint versenytársa William. — 6) Ostor; tét. 10 ar. „fuss vagy fizess.“ 1 ang. mf. Futtatott négy ur lovas; első a' célnál: Traun gr. p. k. Lotery, lovagolta Festetics Geiza gr. — 7) Széchenyi-kard. 4 ang. mf. Évenkénti kihívás tárgya; 's minthogy Pejacsevieh Péter, gr. a' kardnak mostani birtokosa, Hunyadi József gr. kihívását el nem fogadta, sir William maga járván körül a' pályát, a' kard Hunyadi József g. birtokába ment — át. — Az Esterházy-kardra nem találkozáván kihívó, az mostani birtokosánál, Trauttmannsdorf herczegnél marad.

KÜLÖNFÉLE.

Haramja-anekdota magyar országról cím alatt közli a' „Wiener Zeitschrift“ e' következő cikket, melyet szükségesnek tartunk közleni, hogy t. olvasóink lássák, a' küllapok néha milly híreket koholnak honunkról.

„Következő esemény — melly hiteles szemtanú elbeszélése után közölte-tik — egyike azon ritka történeteknek, mellyek valaha estek.

B. Jenő, magyar országon T. megyei földesur, Nagyváradról egy e' városhoz nem messze fekvő jószágára indult. Válogatott tulajdon négy lován, mellyek ez utat már többször megjárták, egyedül kocsisa társaságában ment. Egy a' vállalathoz alkalmas helyen öt fegyveres férjfi szökött a' kocsi elébe, azt megállítá, 's B. urtól pénzt kéré; szerencsére azonban csak kevés pénz volt B-urnál, és a' rablók mindennek átmotozása után sem találtak többet az előnyujtottnál. Feldühülve csalódásukon, kocsi 's lovakban kerestek kárpótlást. — B. urnak tehát kijelenték, hogy a' különben is nem hosszú utat kastélyaiig tegye-meg gyalog; a' most meg nem kaphatott pénzért pedig legközelebbi alkalommal maguk menendnek-el. Ezen örvendetes ígérlet után kocsiba ültek a' rablók, egyik a' bakon foglalt helyet, 's gyeplőt, ostort kezébe ragadva, az utánok bámuló ur és kocsis szeme elől kevés perc múlva eltűntek.

Midőn B. ur eltikkadva jószágára érkezett, katonai 's polgári karból álló vidám társaságot talált ott, melly a' szomszédságból gyűlt össze. A' társaság már az esemény előtti napon érkezett, és vágyva várá az éppen olly vig kedvű, mint vendég-szerető házi urnak megérkezését. Első tisztelkedések után természetesen az erdei kalandra fordult a' beszéd, mellynek végével nem feledé B. ur a' rabló-főnök fenyegetőzését is megemlíteni. Ezeknek hallása után mindenkiabban egyezett-meg, hogy a' rablók nem fognak soká késni látogatásukkal, hogy számuk bizonyosan tetemes leend, és elfogadásukra minden kigondolható módot el kell követni. Azonnal rendelkezéseket tettek, mellyek-

nél fogva a' rablók nemcsak elüzendők valának, hanem mennyiben lehetséges, kézre kerítendők 's törvény kezébe szolgáltatandók. Legelőször is meghatároztatott, hogy a' társaság B. urnál maradjon, sőt számuk a' környékből titkosan meghívandó barátjaik által szaporíttassék. Miután erre rendelkezések tettek, a' fegyvert foghatók annak fölkészítéséhez láttak, mellyhez B. urnak jó vadász-készülete elegendő anyagot szolgáltatott. Ezután a' netaláni megrohanások esetére a' bejárások, kapuk formális vedgátokkal láttattak-el, minden egyénnek kijellettetett a' maga helye, mellyet odahagynia nem volt szabad. Alkonyattal a' kústélynak fő bejárása fényesen megvilágítandó vala, körül belől örök állítottak-ki, az ellenség érkezéséről, (kit minden oldalról kemény tüzeléssel szándékoztak üdvözleni,) az őrségnek azonnal jelt adandók.

A' készülétek közben sötét estve lön. Ámbár e' napra nem tartottak megtámadástól, az éjnek még is csak egy részét szánták nyugalomra, azt is legnagyobb vigyázattal, 's egymást felváltva. Éjfélig csendesen ment-el az idő, 's az őrségnek éber része feszült figyelemmel várta a' dolgok további folyamatát. Az éj csendét egyszerre eleinte távul, utóbb mind inkább közeledő zörgés, dobogás szakasztá-meg, 's kevés idő múlva olly zuhanással dörrent-meg a' nagy kapu, mintha parányokra akarták volna zuzni. Egy pillanat alatt mindenki talpon és helyén volt; a' kapu, mellynek kivilágított ivhajlása alatt a' rablók általános salve-val valának fogadandók, azonnal kinyitattott, 's ime — por 's izzadság lepte négy ló robogott-be azon, egy uti kocsit vonván maga után, mellyekben azonnal B. ur lovaira, a' rablók kezeibe jutottakra, ismertek. Mi természetesebb, minthogy azonnal kutatáshoz fogtak; de ki írja-le a' jelenvoltak bámulását, midőn a' bakon egy hanyattfekvő 's eszmélet nélküli férjfit, a' kocsiban pedig szintén hasonló állapotban levő négy embert pillantának-meg, kikben B. ur, 's előjött kocsisa azonnal az erdei kaland hőscire ismertek. Mint jutottak azonban e' helyzetbe, a' lovak pedig a' kocsinak minden tartalmával a' várba, mindenki előtt megfeythetlen rejtvény maradt mindaddig, míg B. ur nagy váradi útjának mellék-körülményeire nem emlékeztén, a' talányt ekként fejtette-meg.

B. ur lakását és istálót egy idő óta tömérdek patkány lepte-el, mellyeket eddigelé férjanynyal szoktak elpusztítani. E' kezelésnél azonban soha sem gondoltak arra, hogy a' mérget vett patkányok lyukaikba vonulnak, hol megdögölvén 's rothadni kezdvén, embernek 's állatoknak egyiránt szenvedhetlen büzt okoznak. E' kellemetlen körülményt elmellőzni akarván B. ur, egy barátja tanácsából a' n. váradi gyógyszerárban pálinkát, ezukrot 's nagy adag mákonyt kevertetett össze azon czélból, hogy azt a' patkányoknak adja, 's az ital bódító szesze által elkábult állatokat minden fáradság nélkül agyon verje. A' pálinkás hordó a' kocsiban maradt, mellyből a' rablók, hihetőleg a' kocsi-tulajdonos egészségeért is, jó adagot elköltöttek. Az ital megtette kötelességét, mint már fellebb látók; a' hű lovak pedig féket nem érezvén, 's talán természeti ösztönből is, megfordultak, 's haza ügettek.

TARLÓSI BERTA.

Parisi kutyavásár. Vasárnaponként 12 és két óra közt egy idő óta kutyavásár tartatik Parisban ugyan azon piacon, hol szerdán és szombaton lóvásár szokott tartatni.

EMLEKMONDÁS.

A' részvétlenség.

Undok szörnyeteg!

Minden jónak lassu sorvatagja;

Átok a' serdülő érdemen,

'S a' hallgató dicsőségnek halál.

VÖRÖSMARTY után —

Élni tudás. — Az életben körülmények határoznak néha; 's a' férjfiú kötelessége a' meg nem változhatót bírni és szenvedni tudni. Nincs szerencsétlenebb annál, ki mindig reményekben él, 's ki előtt csak annak van érdeke, mi egykor lesz és lehet. A' jelenben kell élni tudni.

B. JÓSIKA M. után —

Álom minden, a' mi tettbe nem megy által; tett nélkül a' férjfiú álomjáróvá lesz, ki magasan lebeghet öntudatlan, de a' felébredés órájában halálosan bukik-le.

SZEMERE (Aurora 1835.) után Fejérváry.

Nemesítő. — Csak erkölcsi szép és jó nemesíthet valóban; 's mennél nagyobb a' vagyon, annál jobb 's hivebb szolgálatot vár a' haza, vár a' király.

GR. SZÉCHENYI I. után K. H. K. J.

A' becsület egy sziklakkal körülvett, kikötő nélküli sziget, melyből a' kikijön, soha vissza nem mehet. 1830. Min. után Muki Váczról.

Csererejtvény.

1. 2. 3. Édes gyümölcs nedve.

2. 3. 4. 5. Fonónak eszköze.

5. Hajdanit nevezünk.

1. 2. 3. 4. Fűszeresnél lelünk.

4. 5. Szükséges étekben

1. 2. 3. 4. 5. Növény a' kertekben.

CHERNEL KÁLMÁN.

Előbbi rejtvény: BAJ, FAJ 's a' t.

Figyelmeztetés. Végéhez közelgvén félévünk, figyelmeztetjük a' t. olvasókat, hogy e' folyóiratnak közelítő második fél évi folyamatra az előfizetés már elfogadtatik. Tisztelettel kérjük ez uttal ismét pártfogóinkat, kik félben szakadás nélkül ohajtják venni az említett lapokat, hogy a' közelebbi fél évre járandó folyamat iránt legalább június közepeig akár itt a' kiadónál, akár a' es. k. postahivatalokon méltóztassanak rendelkezni; mert a' vidéki postákon későbbben tett rendelmények közönségesen olly későn küldetnek-fel a' pestbudai főpostahivatalokra, hogy (az illető borítékok nyomtatása sem történhetvén-meg azonnal) az illy elkésett előfizetők félbenszakadás nélkül nem kaphatják-meg ohajtott hirlapjaikat.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul, a' Duna partján 114. sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.